

ВІДГУК

опонента, доктора педагогічних наук, професора, завідувача кафедри теорії фізичного виховання та рекреації Волинського національного університету імені Лесі Українки **БЄЛКОВОЇ Наталії Олександрівни** на дисертаційну роботу **РЕБРИНИ Андрія Анатолійовича** «Підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку», представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Актуальність обраної теми дисертації та її зв'язок із відповідними планами галузей науки. Нині українське суспільство знаходиться на хвилі глибинних освітніх реформ, які передбачають в тому числі і якісні перетворення у сфері вищої освіти, покликані стати основним засобом підготовки здатних до вирішення нових проблем фахівців. В Україні, звісно, багато викликів: збройна агресія рф, необхідність навчання під час воєнного стану, незавершені програми та реформи, зруйновані заклади освіти, масова вимушена міграція. В таких умовах основою стійкого розвитку країни і відвернення ймовірної загрози антропологічної катастрофи є усвідомлене відповідальне ставлення до здоров'я як необхідної умови активної життєдіяльності. Поряд з тим, ситуація зі станом здоров'я учнівської молоді досягла катастрофічних, а подекуди і загрозливих розмірів. Така ситуація вимагає упровадження нових підходів до професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту, одним із пріоритетних напрямів діяльності яких є формування та зміцнення здоров'я школярів, їх всебічний фізичний розвиток і стимулювання до ведення здорового способу життя.

Зазначене вище обумовлює своєчасність розробки проблеми підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку, а виділені в роботі суперечності додатково її аргументують.

Вагомість дослідження підкреслюються тим, що дисертація виконана відповідно до тематичного плану науково-дослідницьких робіт Хмельницького національного університету в межах науково-дослідницької роботи «Формування особистості як суб'єкта самотворення» (ДР 0119U103663). Тема дослідження уточнена й затверджена вченою радою Хмельницького національного університету (протокол № 10 від 23.02.2023).

Найбільш суттєві наукові результати, що містяться в дисертації. Здійснений науковий пошук за темою дослідження дозволив здобувачеві *уперше* виокремити й науково обґрунтувати організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку, а також розробити структурно-функційну модель зазначеного процесу.

Важливим результатом, отриманим у процесі наукового пошуку, є удосконалення змісту, форм, методів навчання майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку. Визначено діагностичний апарат, зокрема, критерії та показники, для з'ясування стану готовності майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку.

Заслужує на увагу авторський підхід до уточнення сутності понять «підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку» та «готовність майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку».

Варто зазначити, що подальшого розвитку набули теоретико-методичні положення щодо підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до здорового способу життя; компоненти (когнітивний, емоційно-ціннісний, особистісний, поведінковий) готовності майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей підлітків.

Оцінюючи **ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій**, сформульованих у дисертації А. А. Ребрини, ми дійшли висновку, що рівень наукового обґрунтування основних положень дисертації забезпечений вдалою і продуманою логікою організації дослідження, коректним застосуванням та узгодженим поєднанням комплексу теоретичних і емпіричних методів наукового пізнання, доповнених методами математичної статистики, що забезпечило якісну обробку та достовірність отриманих результатів і дало можливість успішно досягти поставленої мети – виокремити, теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити ефективність організаційно-педагогічних умов підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку.

Дисертант демонструє належну структурованість наукового мислення, розглядаючи професійну підготовку майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку як цілісний, системний, динамічний процес, орієнтований на формування та розвиток спеціальних фахових знань, умінь і навичок, реалізація яких спрямована на підтримку, збереження, зміцнення, відновлення здоров'я дітей підліткового віку, формування їхньої здоров'язбережувальної компетентності, підвищення мотивації до здорового способу життя, виховання моральних, фізично й духовно здорових особистостей, здатних до самовизначення в суспільстві та відповідальних за власне здоров'я.

Безумовною науково-теоретичною новизною та практичним значенням вирізняються виокремлені та зrealізовані організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку, серед яких: розвиток мотивації майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку; доповнення змісту фахових дисциплін темами варіативного модуля «Здоровий спосіб життя»; використання інформаційно-комунікаційної системи «Активні парки» у підготовці майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку. Науково обґрунтованим підґрунтям виокремлених організаційно-педагогічних умов слугує структурно-функційна модель підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку, що містить такі взаємопов'язані блоки: цільовий, теоретико-методичний, організаційно-змістовий і діагностично-результативний.

Виваженості та обґрунтованості висновкам наукового дослідження додають результати вивчення стану готовності майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку, які засвідчили необхідність запровадження педагогічних заходів з удосконалення такої підготовки.

Ефективність впровадження виокремлених організаційно-педагогічних умов підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку підтверджено результатами реалізації педагогічного експерименту. Експериментальну роботу проведено на базі закладів вищої освіти України: Хмельницького національного університету, Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. У педагогічному експерименті взяли участь 326 осіб, із них здобувачів освіти – 303 особи та 23 науково-педагогічні працівники, які виступили в якості експертів. Діагностичний інструментарій дібрано й розроблено згідно з основними вимогами педагогічної теорії і практики. Вірогідність результатів проведеної експериментальної роботи й достовірність експериментальних даних доведено на підставі використання непараметричного критерію Пірсона χ^2 .

Усе зазначене вище в сукупності забезпечує обґрунтованість сформульованих у дисертації положень, висновків та рекомендацій.

Визначаючи значення для науки й практики одержаних автором **результатів** необхідно наголосити на тому, що розроблено комплексне навчально-методичне забезпечення для підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку, а саме: спецкурси вибіркового спрямування «Психологія здоров'я та здорового способу життя», «Сучасні оздоровчі системи», «Основи теорії спорту для всіх»; варіативний модуль «Здоровий спосіб життя»; навчально-методичний посібник «Формування здорового способу життя учнів та студентів на традиціях українського козацтва»; методичні рекомендації «Педагогічні основи здорового способу життя студентів засобами рухової активності: курс лекцій для студентів спеціальностей 014.11 «Середня освіта (Фізична культура)», 017 «Фізична культура і спорт».

Основні положення та результати дослідження стали підґрунтям для їх упровадження в освітню діяльність закладів вищої освіти, зокрема, Хмельницького національного університету, Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, що підтверджено відповідними довідками.

Вважаємо, що одержані результати дослідження стануть у нагоді майбутнім фахівцям фізичного виховання і спорту як один з ефективних інструментів їх підготовки до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку.

Структура та оцінка змісту дисертації. Структурно дисертаційна робота є обґрунтованою, логічно побудованою й адекватно відображає траєкторію руху проведеного дослідження. Не викликають заперечень основні структурні частини роботи: мета роботи відповідає методології дослідження, а поставлені завдання обумовили зміст і структуру дисертації, яка презентована вступом, трьома розділами і висновками до них, загальними висновками, списком літературних джерел (258 найменувань, із них – 28 англійською мовою) та 28 додатками.

У *вступі* обґрунтовано актуальність теми наукового пошуку, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, сформульовано гіпотезу та розкрито методи дослідження, його наукову новизну і практичне значення, подано відомості про впровадження та апробацію результатів дослідження, виділено особистий внесок здобувача, публікації автора, структуру й обсяг дисертації.

У *першому розділі* проаналізовано стан опрацювання проблеми підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку в педагогічній теорії, а також ступінь розв'язання задекларованого питання в

освітній практиці. Обґрунтовано змістове наповнення компонентів готовності майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку (когнітивного, емоційно-ціннісного, особистісного, поведінкового). Визначено критерії та показники готовності (змістовий, ціннісно-мотиваційний, вольовий, операційно-продуктивний); схарактеризовано рівні готовності (високий, середній, низький). Узагальнено результати констатувального етапу дослідження готовності майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку за всіма критеріями.

У *другому розділі* обґрунтовано організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку (розвиток мотивації майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку; доповнення змісту фахових дисциплін темами варіативного модуля «Здоровий спосіб життя»; використання інформаційно-комунікаційної системи «Активні парки» у підготовці майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку). Схарактеризовано змістове наповнення цільового, теоретико-методологічного, організаційно-змістового, діагностично-результативного блоків структурно-функційної моделі підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку.

У *третьому розділі* представлено організаційно-педагогічний і методичний супровід впровадження організаційно-педагогічних умов підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку; проаналізовано результати формувального етапу педагогічного експерименту, а також схарактеризовано навчально-методичне забезпечення для підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку.

Результати наукового дослідження відображено у *загальних висновках*, які корелюють з висновками до розділів.

Аналіз змісту дисертації дає підстави для висновку про те, що поставлені у роботі завдання розв'язано, мету наукового пошуку загалом досягнуто.

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій в опублікованих працях. Аналіз публікацій Ребрини А. А. засвідчує їхню відповідність (кількісну та якісну) вимогам до оприлюднення результатів дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії і надають авторові право публічного захисту дисертації. Зокрема, серед загальної кількості робіт

здобувача (21): 6 статей у наукових фахових виданнях України категорії Б за спеціальністю; 3 статті в наукових періодичних виданнях, внесених до міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science; 3 статті у виданнях зарубіжних країн; 7 публікацій у збірниках наукових праць і матеріалах конференцій; навчально-методичний посібник; методичні рекомендації.

Достатнім є рівень апробації результатів дослідження, що підтверджується участю дисертанта у 10 міжнародних та всеукраїнських науково-практичних (методичних) конференціях. Основні результати дослідження обговорено на засіданнях кафедри іншомовної освіти і міжкультурної комунікації, під час круглих столів кафедри теорії і методики фізичного виховання і спорту Хмельницького національного університету впродовж 2017-2023 рр.

Під час детального аналізу структури та змісту дисертації, а також наукових публікацій за результатами дослідження, ознак порушення академічної доброчесності не виявлено.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Загалом позитивно оцінюючи наукову новизну, теоретичне та практичне значення дисертаційної роботи Ребрини Андрія Анатолійовича, вважаємо за необхідне зробити деякі зауваження та побажання:

1. У пп. 2.1.1 дисертант характеризує педагогічну умову «Доповнення змісту фахових дисциплін темами варіативного модуля «Здоровий спосіб життя». Потребує роз'яснення, як автор інтерпретує поняття «варіативний модуль» і чи ототожнює його з вибіркоким освітнім компонентом?
2. Не зрозуміло, здобувачі освіти яких спеціальностей та яких курсів входили до контрольної та експериментальної груп, а також роль експертів у дослідницько-експериментальній роботі?
3. У цільовому блоці структурно-функційної моделі процесу підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку (рис. 2.1, с. 141 дисертації) дисертант виокремлює такі структурні елементи, як «Вимоги до професійної кваліфікації та підготовки майбутніх фахівців із фізичного виховання і спорту» та «Особливості професійної діяльності майбутніх фахівців із фізичного виховання і спорту». Бажано було б пояснити, що автор має на увазі, виокремлюючи такі структурні елементи у моделі.
4. Цілком підтримуємо бачення автора щодо висвітлення логіки проведення дослідницько-експериментальної роботи через розкриття у підрозділі 1.3 етапів дослідження та діагностичного інструментарію. Проте, вважаємо за передчасне наведення у цьому ж підрозділі результатів констатувального етапу педагогічного експерименту у розрізі учасників контрольної та експериментальної груп, адже не роз'яснено, як здійснено цей розподіл і чим групи відрізнялися між собою?

5. В організаційно-змістовому блоці структурно-функційної моделі (рис. 2.1, с. 141 дисертації) автор виокремлює таку структурну одиницю, як «Технології», до яких відносить інтерактивні, інформаційні і професійно орієнтовані. Разом з тим, потребує роз'яснення, як автор співвідносить поняття «технологія» та «метод» у контексті досліджуваної проблеми?

Разом з тим, висловлені зауваження та побажання мають дискусійний характер, суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації та ніяк не знижують її наукової і практичної цінності.

Висновок. Дисертаційна робота Ребрини А. А. на тему «Підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку» є завершеним самостійним дослідженням, яке за ступенем наукової новизни, достовірністю наведених результатів, теоретичною і практичною цінністю, змістом, оформленням та обґрунтованістю висновків відповідає вимогам наказу МОН від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44), а її автор – Ребрика Андрій Анатолійович – заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка.

Опонент:

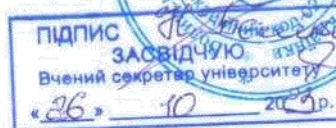
Завідувач кафедри теорії фізичного виховання та рекреації

Волинського національного університету імені Лесі Українки,
доктор педагогічних наук, професор

Наталія БСЛІКОВА

Учений секретар

Лариса СЕМЕНЮК